

D ů v o d y:

Rekursní soud správně posoudil právní význam svolení majitele firmy S. H., aby jeho syn Karel H. uzavíral jménem firmy obchody, a ze skutkových zjištění, že Karel H. jménem firmy S. H. zboží, o jehož zaplacení ve sporu jde, objednal a dvě faktury ze dne 13. prosince 1921 a ze dne 22. prosince 1921 na jméno firmy S. H. znějící přijal, učinil správný závěr, že tímto jednáním zavázal Karel H. firmu S. H. a nikoliv sebe osobně. Bylo-li prvním soudem zjištěno, že v době, kdy Karel H. dvě objednávky zboží u firmy C. učinil, nebyl ještě oprávněným živnostníkem, a že právě z tohoto důvodu mu otec jeho jako majitel firmy S. H. dovolil, aby prozatím jménem této firmy obchody uzavíral, jest v tomto svolení spatřovati zároveň i zmocnění ku provozování obchodní živnosti firmy S. H. po rozumu čl. 47 obch. zák., t. j. zmocnění ku všem obchodům a právním jednáním, které provozování takové obchodní živnosti obvykle s sebou přináší. Dle čl. 52 obch. zák. jest z právních jednání obchodního zmocněnce, která jménem firmy učinil s osobami třetími, jediné oprávněn a zavázán majitel firmy a jest pro třetí osoby lhostejno, jaký jest poměr mezi majitelem firmy a jeho obchodním zmocněncem. Ostatně tvrzení dovolacího spisu, že v první stolici bylo zjištěno, že žalobkyni bylo známo, že obchod, o nějž tu jde, byl sice uzavřen jménem firmy S. H., ale na účet Karla H-a, odporuje spisům a jako nový přednes jest nepřipustnou novotou (§§ 482 a 513 c. ř. s.). Jednáním, které provozování obchodní živnosti obvykle s sebou přináší, jest nepochybně i přijímání faktur o zboží pro firmu. Je-li tedy zjištěno, že Karel H. nejen jménem firmy S. H. zboží u firmy C. objednal, nýbrž i faktury ze dne 13. prosince 1921 a dne 22. prosince 1921, znějící na firmu S. H. a opatřené doložkou »spiatno a žalovatelno v Opavě«, přijal a této doložce neodporoval některým ze způsobu v §u 88 odstavec druhý j. n. (novel. znění), bylo tímto jeho obmeškáním platně založeno fakturní sudiště pro žalovanou firmu S. H. a ji postihují škodlivé právní účinky z opomenutí jejího zmocněnce.

Čís. 2206.

Dán-li před měnovou rozlukou příkaz bance, by odevzdané peníze uložila u své cizozemské filiálky, banka však příkazu do měnové rozluky nevyhověla, a příkaz pak byl po měnové rozluce a soupisu pohledávek odvolán, jest příkazatel oprávněn domáhati se vrácení peníze v Kč. K soupisu pohledávek té nebyl povinen.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1923, Rv II 178/22.)

Žalobce dal dne 9. prosince 1918 žalované brněnské filiálce vídeňské banky příkaz, by poukázala hotově jí odevzdaných 7712 K 61 h filiálce vídeňské banky ve Stanislavově s tím, by u této filiálky uložen byl k žalobcově dispozici na vkladní knížku, znějící na jeho jméno. Tento příkaz nebyl proveden do dne 26. srpna 1919, kdy ho

žalobce odvolal, nýbrž teprve potom dne 9. září 1919. Žalobě na vrácení uvedeného peníze v Kč bylo oběma nižšími soudy vyhověno, odvolacím soudem z těchto důvodů: Odvoláním příkazu zrušen byl dle Šu 1020 obč. zák. mezi stranami poměr zmocněnecký a nebyla již žalovaná oprávněna, by proti vůli žalobcově příkaz provedla dodatečně, jakž učinila teprve dne 9. září 1919. Přísluší tedy žalobci nárok, požadovati po žalované vrácení peníze, jí svého času k určitému účelu odevzdaného. Žalovaná namítla, že žalobce ve smyslu nařízení vlády ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n. nemůže požadovati vrácení peněz v okolnkovaných bankovkách československých, tedy v měně tuzemské, pokud se týče, že je nemůže ještě toho času požadovati se zřetelem na nařízení vlády ze dne 4. března 1919, čís. 110 sb. z. a n. Poněvadž prvý soud tyto námitky neuznal za odůvodněné, spatřuje odvolatelka v tomto právním názoru prvního soudu odvolací důvod nesprávného právního posouzení věci. Avšak neprávem. Nařízení vlády ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n. mluví o účtech, jichž majitelé jsou na území býv. Rakouska a Uherska mimo obvod Československé republiky a kteréž dlužno uzavřít k 26. únoru 1919, kdežto zažalovaný nárok jest jednotlivá pohledávka, vzniklá teprve odvoláním příkazu dne 26. srpna 1919. Do té doby nemohly peníze, odevzdané žalované dne 9. prosince 1918, býti vedeny v knihách banky k dobru žalobcově ani jako účet ani jako vklad, vždyť žalovaná dle vlastního svého tvrzení valutou touto dle příkazu prý ihned disponovala, poukázavši ji do Stanislavova. Obligační nárok na vrácení toho, co žalobce dal ku splnění svého příkazu, stal se existentním teprve odvoláním příkazu, tudíž dávno po 26. únoru 1919, jest tedy zřejmo, že nařízení ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n., se na zažalovaný nárok vztahovati nemůže. Proto také nemohl žalobce dle nařízení vlády ze dne 4. března 1919, čís. 110 sb. z. a n., býti povinován, přihlásiti valutu, žalované odevzdanou, k soupisu prostě z toho důvodu, že mu v době od 10. března do 10. června 1919 tato valuta vůbec nenáležela. Žalobce měl v tu dobu vůči žalované bance dle svého mandátu jí daného pouze obligační nárok, aby mu v Stanislavově, tudíž v cizině, zřídila vklad na knížku. Tento nárok nepodléhal soupisu ve smyslu nařízení ze dne 4. března 1919, čís. 110 sb. z. a n.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D u v o d y:

Dovolání uplatňuje důvody čís. 2 a 4 Šu 503 c. ř. s., leč žádný z nich není opodstatněn. Lichou jest výtku neúplnosti odvolacího řízení, již shledává dovolání v tom, že nebyl připuštěn důkaz svědkem a výsledkem stran o tom, že se žalobce nezachoval dle předpisů nařízení ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n. a ze dne 4. března 1919, čís. 110 sb. z. a n. Právem odmítl odvolací soud tento důkaz jako nerozhodný s poukazem k tomu, že se ona nařízení na tento případ nevztahují. Vývody dovolání nejsou s to, by vyvrátily správnost právního posouzení, jehož se dostalo věci v stolici odvolací. Neprávem poukazuje dovolatel k tomu, že žalobcův nárok na vrácení peněz vznikl již jejich složením, t. j. dnem 9. prosince 1918. Není tomu tak. Složením peněz

a přijetím žalobcova příkazu žalovanou nabyl žalobce toliko právního nároku, domáhati se na žalované splnění příkazu (§ 1009 obč. zák.). Nárok tento příslušel žalobci tak dlouho, dokud příkaz jeho nebyl žalovanou splněn a dokud sám žalobce příkazu neodvolal, k čemuž měl podle ustanovení §u 1020 obč. zák. plné právo. Učinil-li tak žalobce dříve, než jeho příkaz byl splněn, přešel jeho dosavadní nárok v jiný nárok, dosud neexistující, totiž v nárok na vrácení toho, co žalobce dal žalované za účelem splnění příkazu a co by žalovaná, nesplnivši příkazu, podržela na dále bez důvodu (§§ 1435 a 1447 obč. zák.). Žalobní nárok spočívá tudíž na docela nové obligaci, která vznikla teprve odvoláním příkazu, t. j. teprve dnem 26. srpna 1919. Proto nebylo ani zapotřebí, aby žalobce ohlásil svou pohledávku k soupisu po rozumu nařízení ze dne 4. března 1919, čís. 110 sb. z. a n., ačkoliv tak z opatrnosti učinil za tohoto sporu. Další tvrzení dovolatelky, že pohledávka žalobcova byla vedena v knihách banky a že musela v nich býti vedena, pokud nebyla věc vyřízena, jest nepřipustnou novotou a opakem toho, co uvedla žalovaná v prvé stolici, že totiž neměla pohledávku žalobcovu ve svých pasivech, zaplativši ji tím, že dala sesterské filiálce v Stanislavi příkaz, by vystavila tam vkladní knížku pro žalobce, což bylo jen logickým důsledkem jejího dalšího tvrzení, že vyhověla žalobcovu příkazu ihned 9. prosince 1918. Nejednalo se tudíž ani o knihovní pohledávku žalobce u žalované, ani, jak správně uvedl odvolací soud, o účty, které by bylo nutno bývalo uzavřít k 26. únoru 1919, nýbrž nanejvýš o spornou pohledávku, kterou i kdyby byla snad vznikla před 1. březnem 1919, nebylo třeba přihlásiti k soupisu, přihlížejíc k výnosu ministerstva financí ze dne 3. srpna 1919, čís. 58.579 (str. 137 Věstníku minist. spravedlnosti ze dne 10. listopadu 1919, čís. 12). Poněvadž dovolatelka proti splatnosti pohledávky v měně československé jinak ničeho nenamítá, stačí poznamenati, že při vrácení peněz nejde o ty které jednotlivé bankovky, jež byla snad žalovaná od žalobce obdržela před okolkováním, nýbrž žalovaná musí nahraditi žalobci to, co sumou těchto bankovek později okolkovaných se rozumí v čase a na místě, kdy a kde plniti je povinna (§ 8 nařízení ze dne 25. února 1919, čís. 86 sb. z. a n.). Konečně dlužno k poznámce dovolatelky, že nechce přijíti výplatou peněz do rozporu se zákonem, poněvadž zemské finanční ředitelství v Brně povolení výplaty zažalovaných peněz, o kterou žalobce dne 28. listopadu 1919 žádal, odmítlo, podotknouti, že soudům jest přihlížeti k platným zákonům a nařízením v rámci tohoto sporu bez ohledu na rozhodnutí úřadu administrativního, o němž není blíže známo, kterými zákonnými předpisy jest odůvodněno a je-li vůbec právoplatno.

Čís. 2207.

Novela o právu manželském (zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.).

Jest »zlomyslným opuštěním« manžela, opustila-li ho manželka proto, že upadl do peněžní tísně.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1923, Rv II 375/22.)